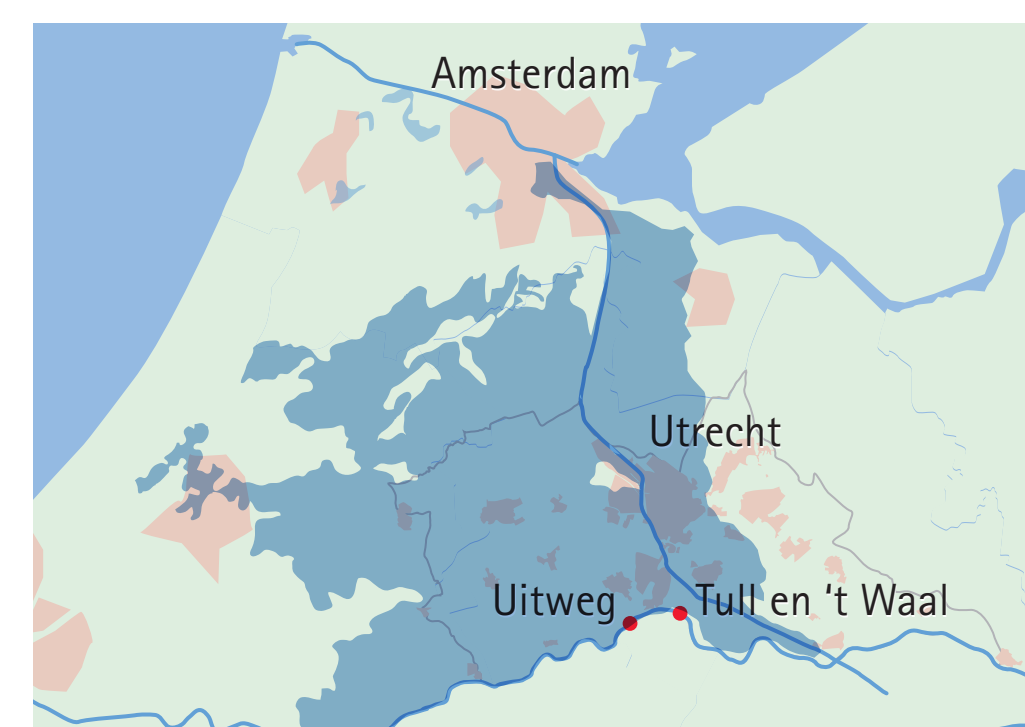

Water rond Utrecht

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden zorgt voor voldoende water in de singels, grachten en sloten in en rond Utrecht. Dat doen de waterschappen al ruim 700 jaar. De Kromme en de Vaartse Rijn en later het Merwedekanaal zijn al eeuwenlang de belangrijkste "slagaders" voor de Utrechtse stadgrachten en de Vecht. De waterwegen waren transportaders en bron van drinkwater. Ook was de aanvoer van water cruciaal bij de verdediging van Utrecht en Holland, in de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

In en rond Utrecht kunt u nog steeds de sporen van het historisch waterbeheer zien: kanalen, dijken, sluisen, stuwen en inlaten. Ze vertellen over de eeuwenlange strijd van sluiswachters, generaals en dijkgraven met en tegen het water. Maar ook het hedendaagse waterbeheer is zichtbaar: het waterschap zet elektrische gemalen, in- en uitlaten, sluisen, stuwen en meetstations in om het waterpeil op het afgesproken niveau te houden: niet te veel en niet te weinig. Zodat boeren, burgers, buitenlui en planten en dieren voldoende schoon water beschikbaar hebben om in onze laaggelegen delta te kunnen leven.

Als de Lekdijk doorbreekt...

...kan een groot deel van de Randstad overstromen. De Lekdijk brak voor het laatst door in 1751 bij Uitweg. In 1624 stond na een doorbraak bij Tull en 't Waal het water tot in de grachten van Amsterdam.

Oude Sluis

U staat hier bij de Oude Sluis. Al sinds 1373 is hier een schutsluis voor schepen en een inlaat voor water. Zowel de vaarroute naar Utrecht, als de aanvoer van vers (drink)water waren van groot strategisch belang voor Utrecht, vandaar dat die stad tot 1995 eigenaar was van de Oude Sluis.

In 1565 werd de sluis voorzien van een tweede kolk en tussen 1821 en 1824 werd de sluis geheel vernieuwd. Voorafgaand aan de werkzaamheden werd een speciale hulpschutsluis gebouwd, zodat Utrecht gedurende de verbouw niet van vers water en haar scheepvaartverbinding verstoken zou blijven. In 1896 kregen de sluisdeuren speciale kleppen, zodat de sluis geschikt werd gemaakt voor waterinlaat voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Ook de hulpschutsluis werd geschikt gemaakt als inundatiesluis.

Sleuven voor schotbalken of schotten

Bij hoogwater op de Lek wordt het waterpeil in de Oude Sluis omhoog gebracht, om zo tegendruk te bieden aan het stijgende Lekwater. De sluisdeuren onder de brug worden bij die gelegenheid gesloten. Mochten de deuren falen, dan kan de sluis afgesloten worden met dubbelwandige aluminium schotten, die met een hijskraan in de sleuven worden getakeld. Zo is de Lekdijk ook ter hoogte van de Oude Sluis bestand tegen hoogwater.

Waterinlaat

Tweemaal per etmaal, bij vloed, stroomt via de inlaat Lekwater de Vaartse Rijn in. De schuiven van de inlaat werken volautomatisch en kunnen op afstand bediend worden.

Voormalig sluiswachtershuisje (1915)

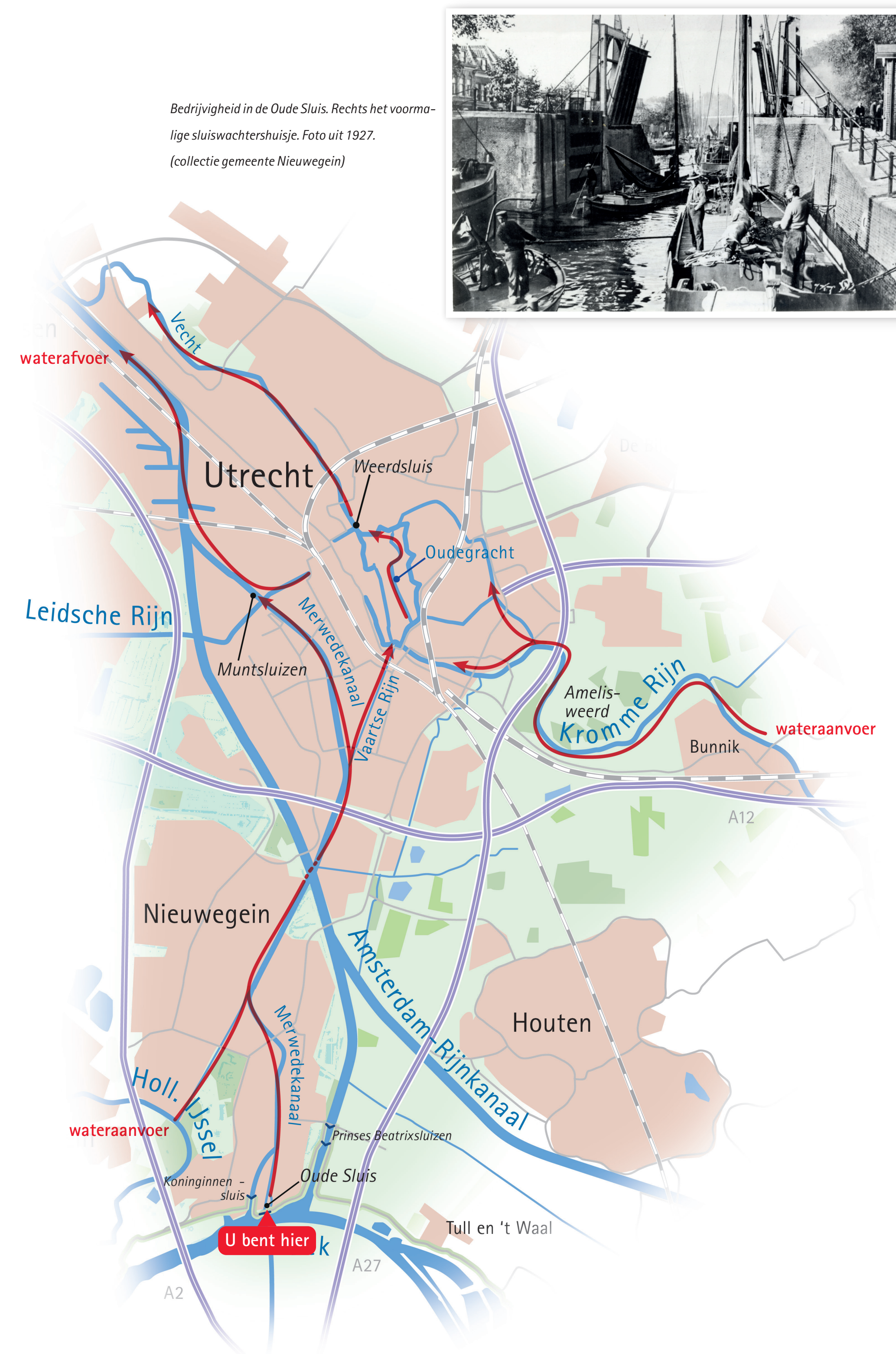
Deze 19e eeuwse loods vormde vroeger de opslagplaats voor schotbalken. De loods biedt nu onderdak aan de installatie die de schuiven van de waterinlaat aanstuurt.

Op het Kippenbrugje (1824) zijn de logo's van de vorige en huidige eigenaar van de sluis te zien.

Ook het pand Oude Sluis 12 is een voormalige schotbalkenloods (19e eeuw).

Oude Sluis 13 is de voormalige sluiswachterswoning. Via het poortje loopt u naar de hulpschutsluis.

Tot 1938 werd de Oude Sluis gebruikt om schepen te schutten. In dat jaar werden de Beatrixsluisen in het Lekkanaal geopend. Het verdwijnen van de schutfunctie uit het dorp had grote gevolgen voor de middenstand van Vreeswijk. In het dorp met toen 3500 inwoners waren maar liefst 18 kruidenierszaken, 12 bakkerijen, 7 slagerijen en 4 kappers. Die raakten hun nering kwijt. Vanaf die tijd werd er alleen nog water ingelaten, en werd er niet meer geschut. In 1978 werden de buitenste sluisdeuren vervangen door de huidige inlaat. De Oude Sluis is een Rijksmonument.

Bedrijvigheid in de Oude Sluis. Rechts het voormalige sluiswachtershuisje. Foto uit 1927. (collectie gemeente Nieuwegein)